

ÜNİVERSİTE MÜZELERİ BAĞLAMINDA ANATOMİ KOLEKSİYONUNA ÖRNEK: KRİMİNAL ANTROPOLOJİ MÜZESİ

Gülhan AdıŐen

Cite this article as:

AdıŐen, Gülhan. (2021). Üniversite Müzeleri Bağlamında: Anatomi Koleksiyonuna Örnek Antropoloji Müzesi, International University Museums Association Platform Journal of Cultural Heritage UNIMUSEUM, 4 (2), İstanbul, Türkiye, 76-81

ABSTRACT

Example of Anatomy Collection in the Context of University Museums: The Museum of Criminal an Anthropology

Universities are higher education institutions, and university museums, unlike other museums, aim to support education and training with their collections. In this study, the collection type anatomy was chosen within the scope of university museums and the Criminal Anthropology museum affiliated to the University of Turin was selected as an example of this type. For this reason, university museums are briefly mentioned in the introduction. In order to understand how the museum collection was formed and what its purpose was, the scientist Cesare Lombroso, who created the collection, was mentioned. Then, the management processes of the museum, the purpose of the museum and the formation process of the collection are discussed.

Key Words: university museums, anatomy collection, criminal anthropology, Torino University, Cesare Lombroso

Giriş

Geçmişini anlama ve geleceği şekillendirmede tarihe en büyük tanıklığı yapan somut ve somut olmayan kültürel mirasın korunduğu ve sergilendiği alanlar olan müzeler, toplumların hafıza merkezleridir, bu merkezler aynı zamanda birer öğrenme ortamı sunmaktadır. Bu misyonu sebebiyle de müzelerin sunduğu öğrenme ortamı bilim üreten akademisyen ve araştırmacılara açık olmasının yanı sıra halka da açıktır. Müzeler amaçlarına ve elinde bulundurduğu koleksiyonlarına göre çok farklı şekillerde isimlendirilmektedirler. Bunlardan biri de çalışmanın sınırları bakımından ele alınan Üniversite müzeleri, koleksiyon türü bakımından anatomi koleksiyonlarıdır. Etimolojik olarak üniversite kelimesi, Latince “universitas magistrorum et scholarium” yani “ustalar ve akademisyenler topluluğu” nun kısaltılmasıdır ve “studium” kelimesinin yerini almıştır. Latince bu kelimenin kullanımı dönemlere göre farklılık göstermektedir; Orta çağ Latincesinde “universitatem” bütün ve küme, geç dönem Latince “universus” yani bütünden, şirket, toplum gibi anlamlara sahiptir. Oxford İngilizce Etimoloji Sözlüğü’nde belirtilen tanıma göre “müze” kelimesi Latince kütüphane ve çalışma, Yunanca Mouse ve muse’den gelen “mouseion”, müzelerin yani ilham perilerinin bulunduğu yer olarak kabul edilen sanata ve öğrenmeye adanmış yer anlamına gelmektedir. Roma döneminde Latince müze kelimesinin türevinin kullanımı ise felsefe tartışılan yer anlamındadır. Üniversite müzelerinin amaçları; “bilimsel çalışmalar yürütmek, bilimsel çalışmaları halka aktarmak, üniversitenin eğitim etkinliklerine tamamlayıcı ortamlar sunmak, küratörler aracılığıyla her kesime hitap edecek programlar oluşturmak, diğer disiplinlerle iş birliği yapmak, akademik topluluk ve halk topluluğunu kaynaştırmaktır.” (Özdemir, 2017: 36). Üniversite müzeleri, üniversitede alınan teorik eğitimin dışında öğrencilere, araştırmacılara ve dışardan katılım sağlayan ziyaretçilere sağladığı ortam ile pratik yapmalarını sağlar. Bu sayede merak edilen konunun nesnesi kaynağında görülüp yorumlanabilmektedir. Ayrıca birçok üniversite müzelerinin web sayfalarında online arşivleri de mevcuttur, böylelikle araştırma yapan kişilere, merak edilen konu hakkında zaman ve mekânsallığı ortadan kaldırmaktadır. Üniversite müzeleri üniversite ile akademik programlara bağlı olduğu için hem müze küratörü hem de üniversitedeki akademisyenler, yapılan bilimsel çalışmalara dahil olarak uygulamalı öğretim ortamı hazırlamış olurlar. Müzeler sahip olduğu koleksiyonlar ile üniversitelerin eğitim ve öğretim işlevine katkıda bulunmaktadır. Üniversitelerin toplumla ilişkisini sağlamada köprü olan üniversite müzeleri, üniversitenin toplum içinde saygınlık kazanmasını sağlar. Bu da kurum imajı oluşturmada önemli bir etkidir. Üniversite müzelerinin kurum kültürü oluşturma işlevi 20. yy sonrasında bilime ve eğitime bakış açısının değişimi ile ortaya çıkmıştır (Urfa, 2017:

44). Üniversitelerin ve müzelerinin yaptığı çalışmalarının hem topluma hem de kendi bünyesinde bulunanlara yararı vardır. Örneğin üniversitelerin yaptığı araştırmaları toplum ile paylaşması, toplumun kültürüne yarar sağlamaktadır. Bir nevi halkla ilişkiler görevi de gören bu durum üniversiteler arası bir rekabet kriteri oluşturmaktadır. Üniversite müzelerinin koleksiyonları ve araştırma çalışmaları, ayrıca üniversitenin kimliğini de belirlemiştir. Böylelikle nasıl ki bir bireyi tanımlamada bireyin bazı özelliklerinden yararlanıyorsak üniversiteler için de aynısı geçerlidir. Örneğin üniversite müzesinin bilim tarihi, anatomi, arkeoloji, eğitim vs. gibi konularla öne çıkan kimlik oluşturmada, kişilerin ilgilendiği veya araştırma yaptığı alanları “neden” tercih etmesi gerektiğine dair soru hakkında fikir vermiş olmaktadır. Böylelikle kendi bilinirliğinden bilime ve topluma katkısı ile söz ettiren üniversiteler, öğrencileri, bilim insanlarını ve finans kaynaklarını kendine çekmede başarılı olmaktadır.

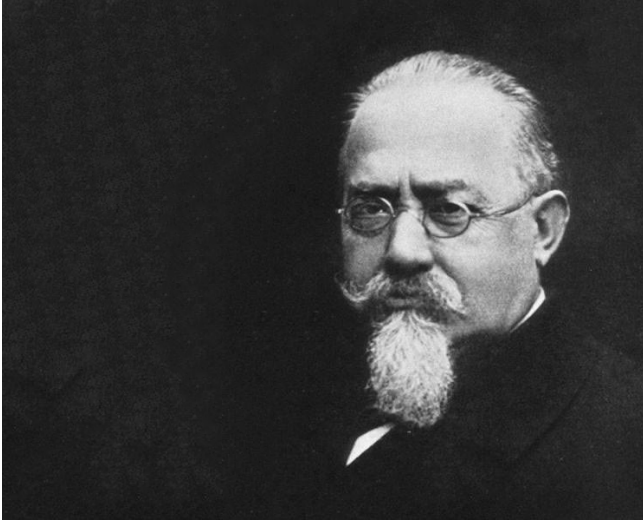
Anatomi koleksiyonları tıp eğitiminin vazgeçilmezlerinden biridir. Özellikle üniversite müze ilişkisine bakıldığında üniversite müzelerinin bu koleksiyonları sergilemede eğitim ve öğretime destek sağladığını görmüş oluruz. Bilim insanlarının ortaya koyduğu teorilerde içinde bulunduğu dönemin şartları ve vatandaşı olduğu ülkenin yasal sınırlılıkları teorilerin geliştirildiği ortam koşulunu etkilemiştir. İngiltere’de 1832’de imzalanan Anatomi Anlaşması koleksiyon edinmede yasal sınırlılığa örnektir. Bu anlaşmaya kadar kimsenin mülkiyetinde olmadığı gerekçesiyle cesetlerin mezardan çıkarılması yasadışı sayılmıyordu. Bilimde ilerlemek için her ne kadar insanlar üzerinde araştırma yapmak tarih boyunca etik bulunmamış ve bu nedenle hayvanlar ve bitkilerden yararlanılmış olsa da bilim insanlarının teorilerini geliştirmede ve ispatlamada elde ettikleri koleksiyonlar, balmumu modellerinin dışında insanlardan alınan örnekleri de kapsamaktadır. Buna örnek bu çalışmada da bahsedilen Lombroso’nun suç biyolojisinin kökenini araştırmak için suçlulardan kanıt toplamasıdır.

2000 yılında bir grup müze uzmanı, üniversite müzelerinin farklı sorunlar ile karşılaştığını bununla ilgili çalışmalar yapmak gerektiğine dair ICOM’a bir öneri sunmuştur. Bu öneri, ICOM yürütme konseyinin oluşturmuş olduğu uluslararası bir komite olan UMAC’ı yani Üniversite Müzeleri ve Koleksiyonları’nı kurması ile sonuçlanmıştır. UMAC verilerine göre dünya genelinde kıtalarına göre ayırdığımızda Kuzey Amerika’da 518, Güney Amerika’da 323, Avrupa’da 2224, Asya’da 465, Afrika’da 21, Okyanusya’da 336 adet üniversite müzesi ve koleksiyonu bulunmaktadır. 236 adet üniversite müzesi ve koleksiyonu bulunan İtalya’dan Torino Üniversitesine bağlı Kriminal Antropoloji Müzesi seçilmiş ve değerlendirilmiştir.

Cesare Lombroso

Cesare Lombroso (Figür 1) 1835’te İtalya’nın Verona şehrinde doğmuştur ve 1909’da Torino şehrinde ölmüştür.

Doğduğu tarihte Avusturya imparatorluğuna bağlı olan Verona şehri, 1866'da İtalya Krallığı ile birleştirilmiştir. Adli tip alanında doktora yapmış, psikiyatrist, antropolog ve kriminologdur. Çağdaşları onu çılgın bir dahi olarak görmüşlerdir (Abbott, 2008). Her ne kadar görüşleri büyük ölçüde çökmüş olsa da kriminoloji biliminin kurucusu olarak, kriminolojinin gelişmesinde çok önemli katkıları olmuştur. Çalışmalarını suçun biyolojisini çözmek üzerine kuran Lombroso'ya göre suç içgüdü, çocukluğumuzun çok erken yaşlarında bulunmaktadır ve bir bireyin sonradan suçlu olması söz konusu değildir ancak suçlu olarak doğmuştur. 1800'ler İtalya'sı bağımsızlık savaşları, kolera salgını, Darwin'in evrim ve Freud'un zihin teorisi gibi toplum üzerinde etkili olayların ve düşüncelerin olduğu çalkantılı bir dönemdir. Bu nedenle Lombroso'nun üzerinde çalıştığı konu olan suç biyolojisinin kökeninin olması fikri insanlara güven vermiştir. Lombroso'nun görüşlerinin zamanla çökmesinin nedeni pozitivist bilim görüşünü benimsemiş olmasıdır. Bu görüşe göre bilimsel bilgi yalnızca gerçeklere ve gözlemlere dayanmalıdır.

Figür 1: Cesare Lombroso <https://uh.edu/engines/epi2829.htm> Erişim Tarihi: 20.06.2021

Lombroso, suç psikopatolojisi ile fiziksel veya yapısal kusurlar arasında olası bir ilişkiyi ayırt etmeye çalışmıştır ve başlıca iddiası, aslında insan evriminin daha ilkel bir aşamasına biyolojik geri dönüşler olan kalıtsal veya atavistik bir suçlular sınıfının varlığı olmuştur (Britannica). Bu nedenle suçluluğa dair bazı kriterler ortaya çıkarmıştır ve teorisine uygun olacak şekilde kanıt toplama eğiliminde olmuştur. Bunlar; kafatası büyüklüğü, beyin hacmi, kulakların büyüklüğü, vücuttaki anomalilikler örneğin elde ve ayaklarda beşten fazla parmak olması, yüzün basık ya da çenenin sivri olması, cinsel kimlik gibi dejenerasyon kriterleridir. Bu kriterlere bağlı sunduğu teoriler örneğin cinsel kimlik ile ilgili, en temel tetikleyicisinin “hüsrana uğramış aşk” olduğunu öne sürerek kadınların erkeklere göre daha suça yatkın olduklarını

söylemiştir. Bir diğeri ise suçluların solak olduğu ve dövme yapmaktan hoşlandıkları teorisidir (Albrecht, 1910). Sol elin kullanımının neden kötü olarak algılandığını anlamak için etimolojik kökenine bakmak gerekmektedir. İngilizce’de “sin” yani “günah” olarak bildiğimiz kelime Latince “sol” anlamına gelen “siniſtra”dan gelmektedir (McKim, 1972: 20). İnsanın bilinçsizce attığı anlamın günümüzdeki kullanılan anlamı ile varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Lombroso deha ve deliliği bir madalyonun iki yüzüne benzetmektedir ve bu teorisine kanıt toplamak için 1897’de Leo Tolstoy’un Rusya’daki köyüne gitmiştir. Ancak teorilerini fiziksel özellikler ile açıklamaya çalışan Lombroso, hayal kırıklığına uğramıştır. Çünkü delilikle ilişkilendirdiği özellikleri Leo Tolstoy’da bulamamıştır. Leo Tolstoy ise Lombroso’nun teorilerini “düşünce, kavram ve duyarlılığın sefaleti” olarak tanımlamıştır (Abbott, 2008). Lombroso, koleksiyonunu oluşturmaya 1850’lerde üniversite yıllarındayken başlamıştır. Daha sonra 1859’da II. Bağımsızlık Savaşına katılmıştır. Burada sayısız ölçüm yapma ve örnek toplama fırsatını bulmuştur. Hastanelerde otopsi bölümündeki çalışmalarını, üniversitedeki konumuyla giderek koleksiyonunu genişletmiştir. Kızı Gina, babası Lombroso için “doğuştan bir koleksiyoncuymuş” tanımlamasını kullanmıştır (Knepper ve Ystehede, 2013: 98). Öğrencilerine otopsi yapılan cesetlerin yüzlerinin portrelerini, alçılarını veya balmumu modelini nasıl alması gerektiğini öğretmiştir. Lombroso’nun çalışmaları ve koleksiyonu zaman zaman protesto edilmiş veya hakkında dava açılmıştır. Örneğin Lombroso’nun kitabında da yer alan ve çalışmalarına dayanak gösterilen koleksiyonunun en ünlü bulgusu ayrıca kriminoloji çalışmalarının da başı olarak kabul edilen Giuseppe Villella’nın kafatasıdır. Pavia Hastanesi’nin otopsi bölümünde çalışırken elde etmiştir. Koleksiyonun bu parçası, NoLombroso Komite’si olarak adlandırılan bir grup tarafından iadesi için davaya konu edilmiştir. Sonuç olarak, Lombroso’nun teorilerinin geçersiz olduğu savunmasıyla kafatasının eğitim amaçlı müzede tutulmasının gereksiz olduğu düşünüldüğü için ilk verilen karar her ne kadar Lombroso’nun aleyhine olsa da ICOM İtalya’nın da görüşü alınarak verilen kararda Lombroso’nun lehine olmuştur. Lombroso 1876’da koleksiyonunu Torino Üniversitesi’ne vermiştir. Koleksiyon ilk kez 1884’te halka açılmış, zamanla yönetimde bazı değişiklikler olmuştur ve Lombroso’nun 100. Ölüm yıl dönümünde 2009’da yeniden halka açılmıştır. Lombroso’nun eserleri birçok dile çevrilmiştir ve koleksiyonunun bazı parçaları uluslararası sergilere katılmıştır.

Kriminal Antropoloji Müzesi

Müze 1876 yılında açılmıştır. 1850’lerde üniversite yıllarında koleksiyonunu oluşturmaya başladığını ifade eden Lombroso, kriminolojinin kurucusu olarak nitelendirilmektedir. 1859’da II. İtalyan Bağımsızlık Savaşında gönüllü doktorluk yap-

ması teorisini geliştirmesini ve koleksiyonunu oluşturmasını sağlamıştır. Yaşadığı dönemin İtalya'sı ve okuduğu bölüm onu suçun biyolojik kökenini aramaya itmiştir. Bilimde böyle bir çalışma alanının olması, o dönem insanlarına güven vermiştir. Fakat daha sonradan teorilerinin geçersiz olduğu anlaşılmıştır. Teorilerini oluşturmada dönemin şartları, Darwinizm düşüncesi ve Freud'un düşünceleri Lombroso'yu etkilemiştir. Zaten antropolojinin bilimsel bir disiplin olarak doğuşunda da Darwin'in evrim teorisi tetikleyici olmuştur. Lombroso suçun biyolojik kökenini belirlemede bilimi kullanarak rehabilite edilebilecek durumda olan suçluların rehabilitesini sağlamak ve sorunu çözerek toplumun düzenini korumada devlete yardımcı olmayı amaçlamıştır. Lombroso belirlediği suçlu profili kriterlerine göre teorisini doğrulayacak kanıtlar toplamıştır. 1876'da Torino'ya taşındığında koleksiyonunun genişliği öyle bir hal almıştır ki depolama sorunu ortaya çıkmıştır (Montaldo, 2013: 99). 1877'de Torino Üniversitesi'ne adli tıp ve deneysel tıp laboratuvarı için atanmıştır. Burada kendisine verilen alanı, hem derslik hem de koleksiyonunun bir kısmı için kullanmıştır. Böylelikle koleksiyon için alan sıkıntısı tamamen çözülemese de sorun hafiflemiştir. Koleksiyon 1884'te ilk kez Torino'da "Esposizione Generale Italiano" antropoloji sergisi kapsamında halka sunulmuştur (Montaldo, 2013: 100). 1884'teki sergide Lombroso'ya ait iki vitrin bulunmaktadır: Birincisinde pellegra hastalığına sahip kafatası diğeri de anormal özellikler gösteren kafatası, maskeler, dövmele, suçluların fotoğrafları, maddi kanıtlar, hançerler, oyun kartları ya da suçluların yaptıkları şeyler sergilenmiştir. Müzede Lombroso'nun kanıt için topladığı ve 1884'te bahsedilmeyen fakat sergilenen diğer nesnelere cinayet silahları, dövmelelerin fotoğrafları, grafiti koleksiyonu, çizimler, oymalar, mahkumlar tarafından yazılan şiirler ve şarkılar, ayrıca dövmeleleri korunmuş halde bulunan deri parçaları da bulunmaktadır (Figur 2).

Figur 2: Solda; Cinayet Silahlarına İlişkin Nesnelere, Sağda; Suçlunun Ölüm Maskesi <https://cabinetofcuriosities.ca/lombrosos-museum-of-criminal-anthropology/> Erişim Tarihi: 20.06.2021

Lombroso suçluların hapisanedeki duvara kazıdıklarını kişiler hakkında bilgilendirici olduğunu düşünerek teorisine kanıt olarak değerlendirmiştir. Koleksiyonunun en önemli parçası aynı zamanda zamanında parçanın iadesine ilişkin dava da açılmış ve Lombroso'nun lehine sonuçlanmış olan Giuseppe Villella'nın kafatasıdır. Pavia Hastanesi'nin otopsi bölümünde çalışırken elde etmiştir. Villella'nın kafatası müzenin dördüncü odasında bir videoyla beraber sergilenmektedir. Videoda anlatılan atavizmin ortaya çıkışı ve çürütülmesidir. 1893'te Torino'ya taşınan ve Lombroso'nun asistanlığını yapmaya başlayan Mario Carrara, 1899'da Lombroso'nun kızı Paola ile evlenmiştir ve Lombroso öldükten sonra müze yönetimini o devralmıştır. Müze, Carrara yönetiminde büyüme yaşamıştır. Müzeye ve Lombroso'ya olan ilgi ölümünden sonra giderek azalmıştır. Hatta bazı azınlık gruplar tarafından Lombroso protesto edilmiştir. Örneğin faaliyetlerine, İtalya'nın birleşmesinin 150. yıl dönümü kutlamalarına karşı bir neo-Bourbon protestosunun demlendiği günlerde Mayıs 2010'da başlayan NoLombroso komitesi Lombroso'nun müzesi için web sitelerinde şöyle bir başlık oluşturmuştur: "Lombroso Müzesi müstehcendir, insanlık dışıdır, ırkçıdır Tanrının inkarıdır. Bu rezalete son verin!" (Garlandini ve Montaldo, 2016: 322). Lombroso'nun teorilerinin İtalyan halkını genetik olarak aşağıladığı öne sürülmüştür. Lombroso'nun döneminde koleksiyonu, tıp eğitimine katkı sağlamaktadır fakat artık atavizm düşüncesine hizmet etmemektedir. Bu nedenle eğitim amaçlı değil ziyaret amaçlı olmuştur. Lombroso'nun artık geçerli olmayan teorileri için kullandığı yöntemleri her ne kadar hatalı da olsa günümüzde gelişen bilime hangi yoldan ilerlemesi gerektiğini göstermiştir. Bu nedenle müzenin amacı atavizmin nasıl formüle edildiğinin anlaşılmasını sağlamak, zamanında yapılan yanlışlarla bilimde geline nokta öğretmektir. Kısacası müze kendini şu düşünce üzerine konumlandırmıştır: "Lombroso'yu bir bilim kurmaya yönlendiren yöntemdeki hataları vurgulamaktır." (Garlandini ve Montaldo, 2016: 325). 1932 müze için dönem noktası olmuştur. Carrara o dönemde hem müze müdürlüğü hem de Torino Üniversitesi'nde profesörlük yapmaktadır. Carrara'dan faşist rejime karşı bağlılık yemini etmesi istenmiştir ve o da reddetmiştir. Bu nedenle müze müdürlüğü görevinden alınmış ve üniversiteden uzaklaştırılmıştır. Faşist rejimin politikaları arasında Lombroso'nun adını tarihten silmek yer almaktadır. 1938'de ırk ile ilgili yasalar yürürlüğe girmiş ve Lombroso aleyhine faaliyetlere başlanmıştır. Hatta Lombroso adına 1921'de dikilen anıt 1942'de kaldırılmıştır (Garlandini ve Montaldo, 2016: 321). Carrara'dan sonra yerine öğrencilerinden biri olan Ruggero Romanese geçmiştir. Romanese'e adli tıp öğretmek için profesörlük verilmiştir, böylelikle 1933'te Parma'dan Torino'ya dönmüştür. 1962'ye kadar müze müdürlüğü görevini sürdürmüştür. 1970'lerde müzede canlanma yaşanmıştır.

Foucault, Goffman, Fanon ve Basaglia'nın çalışmalarında ileri sürülen yeni tarihsel ve kültürel eleştiriler ışığında, Lombroso'nun çalışmalarını gören entelektüeller ve bilim insanları tarafından desteklenen, ihmal edilen koleksiyonları kataloglama, araştırma ve restore etme gibi zorlu bir görev başlamıştır(Garlandini ve Montaldo, 2016: 322).

Romanese'den sonra görevi 1983'te emekli olana kadar Sergio Tovo sürdürmüştür. Sergio Tovo müdürlüğünde, müzenin halk ile olan ilişkilerini güçlendirecek çalışmalara yönelmiştir. Örneğin; rehberli turlar, araştırmacılara koleksiyona erişim izni gibi. Emekli olduktan sonra görevi Mario Portigliatti Barbos üstlenmiştir. 1985'te Portigliatti Barbos, Umberto Levra ve Renzo Villa tarafından düzenlenen "Crimini, Criminali, Criminologi" yani "Suçlar, Suçlular, Kriminologlar" adında kamuoyunda büyük beğeni toplayan sergi düzenlenmiştir. Böylelikle Lombroso koleksiyonu aranan olmaya başlamıştır(Montaldo, 2013: 107). Barbos 1990- 94 yılları arasında gerçekleşen sergilerin tümünün kataloglanmasını sağlamıştır. Barbos 1998'de emekli olmuştur. Yerine Paolo Tappeo geçmiştir. Lombroso'nun ölümünün 100. Yıl dönümü 2009'da müze yeniden halka açılmıştır. Halk büyük ilgi göstermiştir. The Cesare Lombroso Handbook adlı kitapta paylaşılan istatistiğe göre Prestijli dergilerde büyük beğeni toplayan ve uluslararası üne sahip sanatçı ve yazarların ilgisini çeken yeni müzeyi, Mayıs 2011'e kadar her beş kişiden biri Torino'lu olmayan 38.988 kişi ziyaret etmiştir(Montaldo, 2013: 108).

Figür 3: Cesare Lombroso'nun Kavanozda Korunan Yüzü <https://uh.edu/engines/epi2829.htm> Erişim Tarihi: 20.06.2021

Lombroso vasiyetinde, öldükten sonra kendi kafatasının ölçülebilmesi ve teorilerine göre analiz edilmesi için vücudunu bağışlamıştır (Figür 3). Yapılan analizler sonucu Lombroso'nun beyni ortalama ağırlığın altında bulunmuştur ve kendi teorilerine göre suç eğilimi sergilemektedir(Montaldo, 2013: 186). Şu an müzesinde Lombroso'ya ait koleksiyonların yanı sıra kavanozda saklanan hala üzerinde bıyıkları olan Lombroso'nun yüzü, vitrin içinde dik konumda sergilenen iskeleti ve çalışma ofisine ait eşyaları (Figür 4) da bulunmaktadır. Ziyaretçiler, 1908'de klinik amaçlı çekilen, deliller hakkındaki ilk belgeseli de müzeyi ziyaretlerinde izleyebilmektedir.

Figür 4: Cesare Lombroso'nun Müzede Sergilenen Çalışma Odası <https://www.museolombroso.uni-to.it/en/visit/museum-map/room-3/> Erişim Tarihi: 20.06.2021

Sonuç

UMAC(Üniversite Müzeleri ve Koleksiyonları)'da kayıtlı olan verilerde "kriminal antropoloji" anahtar kelimesi ile yapılan tarama sonucunda 3 üniversite müzesi sonucuna ulaşılmıştır . Bu müzelerden biri de çalışmanın konusunu oluşturan İtalya'daki Torino Üniversitesi'ne bağlı Kriminal Antropoloji müzesidir. Müzenin anatomi koleksiyonunu özgün kılan yön, toplanış amacı bakımından aynı anahtar kelime ile ulaşılan diğer müzelerden farkını ortaya koymasındır.

Müzenin koleksiyonunun iyi anlaşılabilmesi için koleksiyoner Cesare Lombroso'ya ayrıntılı olarak değinilmiştir. Lombroso'nun koleksiyonunun oluşmasında sahip olduğu bilim felsefesi ve buna bağlı olarak ortaya koyduğu teoriler etkili olmuştur. Lombroso'nun teorileri her ne kadar yanlış ve etik dışı bulunsa da dönemin İtalya'sının şartları düşünüldüğünde suç biyolojisinin kökenini keşfederek suçun azaltılmasına ilişkin yöntemi bilim aracılığı ile geliştirmek istemesi büyük bir adım olmuştur. Lombroso dönemin pozitivist bilim düşüncesinin etkisi altında olduğu için bilimsel bilginin gözlem ve gerçeklere dayanması gerektiğini düşünmüştür. Bu nedenle teorilerini kanıtlamaya yönelik veriler toplamıştır. Lombroso'nun atavizm düşüncesini kanıtlamak için oluşturduğu koleksiyonu şu anda her

ne kadar eğitime katkısı olmasa da günümüzde gelişen bilime hangi yoldan ilerlemesi gerektiğini göstermesi müze amacını oluşturmaktadır. Bu nedenle müzenin amacı atavizm düşüncesinin nasıl formüle edildiğinin anlaşılmasını sağlamak, o dönem için oldukça önem arz eden fikirlerin günümüzde her ne kadar geçerli olmasa da bugün bilimde gelinen noktanın basamaklarından birini oluşturduğunu göstermektedir. Kısacası müze kendini şu düşünce üzerine konumlandırmıştır: “Lombroso’yu bir bilim kurmaya yönlendiren yöntemdeki hataları vurgulamaktır.” Bilginin kümülatif ilerleme özelliği bu şekilde somut olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak bu çalışmada üniversite müzelerine kısaca değinilmiş ve daha sonra seçilen örnek açıklanmıştır. Üniversite müze ilişkisi bakımından ele alınan anatomi koleksiyonunun tek başına teorileri kanıtlamadığı veya güncel olarak eğitimde kullanılma amacını aştığı anlaşılmıştır. Ve her ne kadar müzede sergilenmesi artık eğitim amacı ile olmasa da koleksiyonların tarihe ışık tutma amacı ile müzelerin korunması altında yaşamlarını sürdürmekte olduğunu anlamaktayız.

Notlar

1. <https://www.etymonline.com/word/university> Erişim Tarihi: 11.06.2021
2. Atavizm: Modern zamanlarda gerekli veya uygun olmaktan çok, insanlık tarihinde uzun zaman önce gelen bir duygu veya tepki. <https://dictionary.cambridge.org/tr/sözlük/ingilizce/ata-vism> Erişim Tarihi: 20.06.2021
3. Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2020, November 2). Cesare Lombroso. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/biography/Cesare-Lombroso>
4. Bkz. Pellagra: Yetersiz beslenme nikotinik asit ve/veya öncülleri olan gerekli amino asit triptofandan kaynaklanan hücrel bir niasin eksikliğinden kaynaklanan sistemik bir rahatsızlıktır. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16207585/> Erişim Tarihi: 20.06.2021
5. <https://www.museolombroso.unito.it/en/museum/history/> Erişim Tarihi: 20.06.2021

Kaynaklar

- Abbott, A. Turin’s criminology museum. *Nature* 463, 300 (2010).
- Abbott, A. Hidden treasures: Turin’s anatomy museum. *Nature* 455, 736 (2008).
- Albrecht, A. (1910). Cesare Lombroso. A Glance at His Life Work. *Journal of the American Institute of Criminal Law and Criminology*, 1(2), 71-83.
- Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2020, November 2). Cesare Lombroso. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/biography/Cesare-Lombroso>
- Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2013, December 9).

Verona. Encyclopedia Britannica.

<https://www.britannica.com/place/Verona-Italy>

Garlandini ve Montaldo, (2016). Museums, Ethics and Cultural Heritage. The Lombroso Museum in Turin: A reflection on the exhibition and scientific study of human remains, 319-327.

McKim, R. H. (1972). Experiences in visual thinking.

Montaldo, S., (2013). The Cesare Lombroso Handbook. Routledge. 98-108.

Singer, H. D., & Pollock, L. J. (1913). The histopathology of the nervous system in pellagra. *Archives of Internal Medicine*, 11(6), 565-589.

Özdemir, N. (2017). Öğrenme Ortamı Olarak Üniversite Müzelerinin Mekânsal Açından İrdelenmesi. Yüksek lisans tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Urfa, A. M., (2017). Üniversite Müzelerinin Üniversitelerin Kurumsal İmajındaki Rolü ve Önemi. Yüksek lisans tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.

<http://umac.icom.museum/resources/universities-world-heritage/> Erişim Tarihi: 13.06.2021 <http://umac.icom.museum/wp-content/uploads/2017/05/Programa-ICOM-2001.pdf>

Erişim Tarihi: 13.06.2021

<https://university-museums-and-collections.net/search?query=criminal+anthropology+> Erişim Tarihi: 13.06.2021

<https://cabinetofcuriosities.ca/lombrosos-museum-of-criminal-anthropology/> Erişim Tarihi: 20.06.2021

<https://wheninturin.com/2016/09/12/turins-hidden-gems-the-museum-of-criminal-anthropology/> Erişim Tarihi: 20.06.2021

<https://www.bl.uk/collection-items/luomo-delinquente#> Erişim Tarihi: 20.06.2021

<https://icom.museum/en/news/ethics-lombroso-museum-case/> Erişim Tarihi: 20.06.2021

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/143359/mod_resource/content/0/Ders2.pdf Erişim Tarihi: 20.06.2021

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16207585/> Erişim Tarihi: 20.06.2021

<https://www.museolombroso.unito.it/en/museum/protagonists/mario-carrara/> Erişim Tarihi: 20.06.2021

<https://uh.edu/engines/epi2829.htm> Erişim Tarihi: 20.06.2021

<https://www.museolombroso.unito.it/en/museum/history/> Erişim Tarihi: 20.06.2021

<https://www.museolombroso.unito.it/en/visit/museum-map/room-3/> Erişim Tarihi: 20.06.2021

<https://dictionary.cambridge.org/tr/sözlük/ingilizce/ata-vism> Erişim Tarihi: 20.06.2021

<https://www.nationalarchives.gov.uk/education/resources/body-snatchers/source-four-the-anatomy-act-1832/> Erişim Tarihi: 08.08.2021

<https://www.britannica.com/topic/Anatomy-Act> Erişim Tarihi: 08.08.2021